

Реферат на тему: "Олена Теліга - "поетка вогнених меж" Д. Донців"

Олена Теліга

Олена Теліга - "поетка вогнених меж" Д.Донців

І в павутинні перехресних барв

Я палко мрію до самого рання,

Щоб Бог зіслав мені найбільший дар:

Гарячу смерть, не зимне умирання

Олена Іванівна Теліга народилася 21 липня 1907 року в Петербурзі або в Еллінську у родині професора, вихідця із міста Слов'янська, що на Донеччині, мати - білоруського походження, родом із Поділля з родини священників Квочковських. Росла у висококультурному оточенні, вивчила російську, французьку, німецьку мови.

В 1917 році сім'я переїжджає до Києва, де батько займає посаду професора Київської політехніки. Після революції стає міністром УНР, брат йде до української Повстанської Армії.

1923р. - мати Олени переїжджає з дітьми до Кам'янця-Подільського. Ця подорож стала першим переломним моментом у житті майбутньої поетки. Бо виховувалася в російському оточенні, не знала про те, що вона українка, не знала української мови і почала її вивчати. У польській Тарнов поїхала уже українкою. Батька запитувала, чому нічого не говорив про Україну. А він відповів:

"Тут Україну кожен носить у серці таку, яку собі викохав, яку собі виборов у важких змаганнях зі світом і собою".

Другим поворотним моментом у долі Теліги став контакт з російськими монархістами на великому балу, де Олена почула глузування з української мови. Вона відповідає росіянам, що ця "собака мова - моя мова! Мова мого батька і матері!"

У 1925 році вступає на історико-філологічний відділ Українського педагогічного інституту, батько у цей час ректор Української Академії. Олена шукає свою Україну. Вона для неї не тільки Земля, але й нація. Велика мета потребує сильного характеру. Вона хоче бачити такий характер у того, хто буде йти поруч у житті. Ним стає Михайло Теліга, кубанський козак, петлюрівець. Одружуються. Познайомив Олену з Є.Маланюком, Ю.Дараганом, В.Кириленком, Д.Донцовим. Входить в Організацію Українських Націоналістів, створену Є.Коновальцем. Зустрічається у 1939 році з Олегом Ольжичем. Саме ця зустріч стає третім поворотним пунктом у житті. Олена стає провідником мистецького товариства "Зарево". Згодом переїжджає до Києва, де почали працювати школи, лабораторії університету, Академії Наук, з'явилася газета "Українське слово". Олена Теліга очолила спілку письменників, редагувала літературний тижневик "Лаври". Де закликала поетеса людину стати вільною, відчутти свою приналежність до народу, який бореться проти німців. Цього німці стерпіти не

могли і невдовзі заарештували редакцію "Українського слова". Було запропоновано скоротитися Олені, але вона відмовила, її заарештували у Будинку спілки письменників. Разом із чоловіком 21 лютого 1942 року розстріляна у Бабиному Яру. У камері в'язниці знайдено напис: "Тут сиділа і звідси йде на розстріл Олена Теліга". Зверху – тризуб.

Один із катів зізнався після розстрілу: "Я не бачив ще мужчини, щоб так героїчно вмирав, як ця гарна жінка".

"Смерть ... стала лише здійсненням її героїчної моралі, вся її публіцистична і поетична спадщина стала об'явом типу нової людини".

Олена Теліга – це рідкісний тип жінки, у якому поєднуються сила, мужність, воля, безстрашність з жіночністю і чарівністю. У творчості Теліги стояла на межі, де закінчується спокій, сірість буднів і починається вогонь боротьби, справжнього життя. Ліричний герой – сама поетеса. Творчість Теліги – це її життя.

Головна тема – любов до України, але слова "Україна" майже немає, тому є такі пояснення Ю.Шереха:

"Можна творити поезію високого патріотизму, ні разу не вживати слів батьківщина або вітчизна, можна проїняти творчість палкою любов'ю до України, ні разу не вживши слова Україна ..."

Тематика творчості:

1. Наскрізна тема – протест проти байдужості, сірості, прагнення повноти життя ("Сучсникам");
2. Тема боротьби і героїзму ("Засудженим", "Мужчинам", "Поворот");
3. Любов до рідної землі, до свого народу ("Лист", "Поворот");
4. Життєва мужність ("Життя");
5. Трагедія еміграції ("П'ятий поверх", "Поверх").
6. Тема кохання ("Літо", "Я руці, що била – не пробачу").
7. Доля жінки у житті суспільства ("Мужчинам", "Вечірня пісня", "Чоловікові")

В поезії Олени Теліги поєднана ніжність, жіночність, мужність, пристрасть, громадськість. Це поєднання надає чарівності поезії Олени Теліги.

"Неперевершеним архитвором" назвав поезію "Вечірня пісня" В.Державин.

Лірична героїня поезії ніжна і вразлива, щира і щедра, романтична і водночас сильна. Вона тонко відчуває настрій і стан іншої людини. Тільки така жінка може все пережити своїм коханим назвати – "каміння жорстоких днів", побачити в його очах "полум'яне пекло". Тільки така жінка простягне долоні, аби прийняти в них зібрані на тяжких життєвих дорогах гнів і ненависть чоловіка, підтримати його, такого стомленого в цю хвилину, але й тепер – "найміцнішого". Вона знає, що втома ця хвилинка, але саме зараз чоловікові так потрібні спокій, ласка, поцілунок теплий і м'який, мов дитячий сміх. А завтра – завтра знову бій. Вона проведе свого коханого і подарує йому свій поцілунок, але вже не теплий і м'який, а гострий, як ніж, цілунок-зброю.

Жінка, вважає авторка, повинна бути не тягарем для мужчини, а його спільником у

боротьбі, не підтинати міць чоловікові, а надихати його на дії. Вірш має особливу композицію. Вступна частина елегійно-любовна, сповнена спокою, ніжності, ласки, турботи. А за цим – усвідомлення необхідності боротьби, готовність пожертвувати спокоєм, сімейним затишком заради великої і світлої мети.

Ще немає зовнішньої дії, але є розвиток думки, почуття, точніше, передбачення того, що буде:

Та завтра, коли простори
Проріже перша сурма –
В задимлений чорний морок
Зберу я тебе сама.

Особливість поезії Теліги в контрастності образів: крик і мовчання; уста ніжні, теплі і уста рішучі, як вистріл, тверді, як лезо меча; поцілунок м'який, мов дитячий сміх, і поцілунок гострий, як ніж.

"Вечірня пісня" – поезія-відкриття, де кожен новий рядок, новий образ доповнює, розширює рамки сказаного. "Це геніальна синтеза тематики любовної і громадської" (В.Державин).

"Сучасникам". Це звернення, заклик до людей жити повнокровно, як живе лірична героїня "у святім союзі" болю і радості, сміху і ніжності, мужності і холодної зливи, з вітром і сонцем. Теліга протестує цим віршем проти сірості життя. Образи вогню, води, вітру традиційні в нашому фольклорі та художній літературі. Вони символізують буремність, неспокій, прагнення чогось незвичайного, небуденного і водночас очищення, оновлення. Цим образом послуговується Теліга.

Заметемо вогнем любові межі,
Перейдемо убрід бурхливій воді;
Думки мов не роздмухані вогні;
У нас душа-криниця, із якої ви п'єте.

У поезіях "Танго", "Козачок" пульсує радість, молодість, повнота життя, де танок – справді безжурний. Тут слово "танок" ужито, аби підкреслити: життя – це зовсім не безжурний танок. Це слово заперечує поняття, яке воно називає.